

ДЕЛ ОД ПОСЕТИТЕ НА ГРАДОВИ ВО СВЕТОТ ВО ПУБЛИКАЦИЈАТА „СВЕТОТ НА ДЛАНКА“ НА СЛАВЕ КАТИН

Да се биде неколку дена во Киев значи да се доживее нешто ново, недоживеано. Тоа се потврди со мојата посета на овој велеград, кој често го на-ре-куваат: град на контрастите, на цвеќето, на сту-дентите, на минатото, на сегашноста, на иднината, на љубовта... Овие епитети Киев ги добил зашто во него се измешало и старото и новото, од исток и од запад, од север и од југ; зашто неговите жители со љубов негуваат цвеќиња по прозорците; зашто нај-големиот број студенти се школуваат токму тука; зашто во него се случиле бројни историски собитија; во него се потврдила древната историја, денешната вис-тина и иднина на Киев; зашто намерникот во него до-живува

дел од животот единствен и карак-те-рис-ти-чен за украинскиот народ и држава.

Според податоците на голем број ана-ли-ти-ча-ри, Киев започнал да се развива уште во 9-от век, а е запишан во една повелба на летописот Нестор во по-четокот на 12-от век. Така, во тој документ се вели след-ното: “Си биле тројца браќа; едниот се викал Киј, другиот Шчек, третиот Хорив, а името на нивната сестра било Либед. Тие си живееле сложно како браќа и живееле во планините: Киј живеел кај Борич, Шчек живеел во денешното место Шчековица, а Хорив на третата планина која се викала Хоревица. Овие тројца браќа создале град на кој му го дале име-то на најстариот брат и го нарекле Киев. Градот се развивал до околната шума од високи борови дрвја во која царувале голем број сверови”...

Ова е само легенда. Определен број ис-торичари се склони да го прифатат мислењето дека Киј бил историска личност, а можеби е првиот ки-ев-ски кнез. Меѓутоа, за ова има и спротивни мислења. Но, се знае дека од 9-от век Киев почнал да се раз-вива како средновековен центар на Словените и се из-дигал како културен центар благодарение на прос-ве-тителската дејност на св. Кирил и Методиј, сло-вен-ските просветители. За тоа сведочат многу до-ку-менти и аргументи.

Киев го посетив по втор пат. Првиот беше во сеп-тември 1986 година, во времето кога Украина беше во состав на Советскиот Сојуз и кога преку Киев летав до тогашниот Ленинград (денешен Санкт Пе-тербург), а оттаму за Москва и назад за Бел-град, две престолнини преку кои беа насочувани кон-так-ти-те на културно-историските врски меѓу Ма-ке--до-ни-ја и Украина. Затоа и денес на двата народи им е заед-ничко малото познавање едни со други, а чес-то и непознавањето на сопственото минато. Вто-рата по-сета, пак, ја остварив по една деценија, во сеп-тем-ври 1996 година, кога на покана на Ка-би-нетот на министрите учествував на ме-ѓународната кон-фе-рен-ција на тема: “Религијата и црквата во пос-т--ко-му-нис-тичкиот период” што се одржа во Ук-ра-ин-ската ака-де-мија на науките и уметностите во Киев.

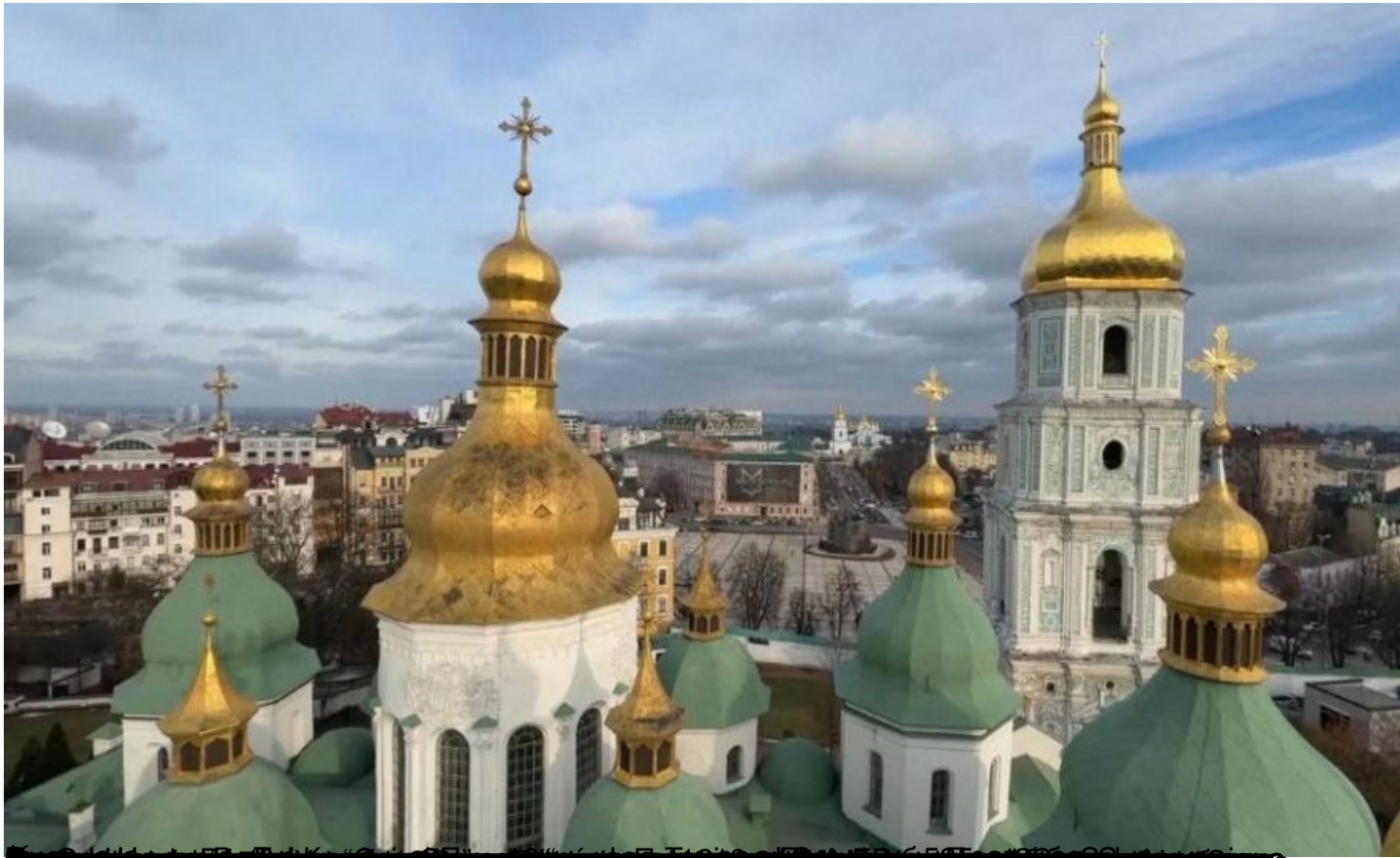
Инаку, Украина по територија е 24 пати по-голема од Република Македонија. Таа е неколку де-се-тици илјади квадратни километри поголема од це-лиот Балкански Полуостров. Зафаќа простор колку Франција, Белгија и Холандија заедно или колку Гер-манија, Швајцарија, Австрија, Унгарија и Данска заедно. Или, повеќе од Шпанија и Португалија, а рам-но двапати повеќе од Италија. Таа е индустриски раз-ви-ена земја со огромни капацитети и суровини, но со транзициони проблеми и тешкотии.

Македонија и Украина имаат многу заеднички нешта. Двете земји се наоѓаат на стратегиски прос-тори и имаат богато културно-историско наследство интересно и за соседите. Освен тоа, обете земји има-ат богата почва за земјоделство, овоштарство и сто-чар-ство што во минатото било исклучително зна-чај-но за завојувачите. Обете земји биле предмет на рас-парчување, туѓа доминација, а и на дена-цио-на-ли-зација на нивните народи. И обете стекнале др-жав-ност со заминувањето на социјалистичката ре-во-луција и пренесувањето на суверенитетот на фе-де-рацијата: СССР и СФРЈ, од кои, по оса-м-о-сто-ју-ва-ње-то, си ја вратија самостојноста и сувереноста.

Исто та-ка, Република Македонија со години беше при-сут-на во Украина (сега со намалена динамика) во гра-деж-ништвото и туризмот, а Украина во Македонија, глав-но, со челикот за Скопската железарница. Ме-ѓутоа, се чини дека и двете држави имаат слични не-пријатности: економско-политички блокади и цр-ков-но-верски оспорувања, главно од старите кру-го-ви во престолнините на претходните федерации.

Прашањето, пак, во однос на црквите, се дол-жи на традицијата и толкувањето која е “мајка”, а која “ќерка” црква. Факт е дека директните врски биле Охрид - Киев, почнувајќи од 9-от век кога од Ох-ридскиот универзитет почнал протокот на идеи, пи-с-мо и култура на североисток, исток и север. Киев-скиот кнез Владимир во 987 г., според академик Вла-ди-мир Мошин, “прв испратил пратеништво кај Са-моил во Охрид со предлог за сојуз и молби за орг-а-ни-зирање на христијанска црква со словенска бо-го-служ-ба”. Како резултат на тоа од Охрид бил ис-пра-тен во Киев епископот Леон на функцијата мит-ро-по-лит на Киевската Русија. Тој таму заминал со мно-гу-бројни мисионери - свештеници и ѓакони - со голем број богослужбени книги кои се основа за преписи и за создавање своја книжнина.

Откако се покрстил бла-жениот Владимир, како што е запишано во рус-киот летопис на новгородските владици од 991 го-дина, продолжило просветителското ширење на Све-тото писмо на третиот црковен јазик во Европа из-лезен од Македонија, старославјанскиот, што бил раз-бирлив наспроти дотогаш грчкиот и латинскиот. Така Киев, што ќе рече Украина, станал ново кул-тур-но зрачиште, пандан на Охрид како “православен Еру-салим”, односно Киев како “втор Охрид”, а врс-ки-те, со повратен стремеж, траат во сите следни векови, и особено се изразени во 18-от и 19-от век, по Илинденското востание во 1903 година и во најново време.

Пишува: СЛАВЕ КАТИН